

ГОЛОВНЕ

ПУЛЬС МИРУ НА ДОНБАСІ

21–17 січня 2021

США І НАТО НАДІСЛАЛИ РОСІЇ ВІДПОВІДЬ НА ВИМОГИ «ГАРАНТІЙ БЕЗПЕКИ»

26 січня США надали Росії письмову відповідь на так звані гарантії безпеки. Держсекретар США Ентоні Блінкен [заявив](#), що США не публікуватимуть текст відповідей і [чекають](#) на те саме з боку Москви, оскільки дипломатія має більше шансів на успіх за умови конфіденційності переговорів, і розповів, що відповідь містить позиції США та союзників, надає оцінку «занепокоєності» Росії, і зазначає сфери, де можна намагатися знайти порозуміння.

З відповіддю Вашингтона ознайомилися в Києві. [За словами голови МЗС України Дмитра Кулеби](#), українська сторона не має заперечень щодо її змісту. Він наголосив на важливості продовжувати роботу дипломатичного треку контактів із Росією та зазначив, що у відповіді США враховано позицію України. Голова МЗС Росії Сергій Лавров [заявив](#), що в документі немає «позитивної реакції» з головного для Росії питання — позиції щодо подальшого нерозширення НАТО на Схід та нерозміщення ударних озброєнь.

Також письмову відповідь Росії на вимоги щодо «гарантій безпеки» [надало](#) НАТО, відмовивши у наданні зобов'язання не приймати Україну до Альянсу. Імовірний скорочений зміст відповідей оприлюднила [газета The New York Times](#): згідно з її джерелами, США та НАТО запропонували Росії домовитися про обмеження ядерних озброєнь та масштабів військових навчань, водночас підкреслив, що Росія не має права вето на присутність ядерної зброї, військ або

звичайних озброєнь у країнах НАТО. Експертні коментарі до цієї ситуації [пропонує “Радіо Свобода”](#).

РОСІЙСЬКІ ІНІЦІАТИВИ З ВИЗНАННЯ ТА НАДАННЯ ОЗБРОЄННЯ «Л/ДНР»: РОЗВИТОК ПОДІЙ

26 січня партія «Єдина Росія» [звернулася](#) до керівництва Росії з проханням надати озброєння так званим «ДНР» і «ЛНР». За словами керівника фракції «Єдина Росія» Володимира Васільєва, причиною для звернення є стурбованість «добробутом мирних громадян». Раніше того ж дня перший віцеспікер Ради Федерації Росії Андрій Турчак [заявив](#), що Росія має надати допомогу угрупованням «ДНР» та «ЛНР» і постачати деякі види озброєнь, аби підвищити їхню обороноздатність. Водночас пресекретар президента Росії Дмитро Песков заявив, що Володимир Путін із розумінням ставиться до ініціативи партії влади «Єдина Росія», але наразі ще немає жодної реакції щодо цього.

Росія може передати на Донбас ПЗРК, протитанкові снаряди та міни, [заявив](#) член комітету Державної Думи з оборони Андрій Гурулев. [За словами першого заступника голови комітету Держдуми Росії в справах СНД та зв'язків зі співвітчизниками Віктора Водолацького](#), у разі відповідного рішення з боку президента Росії, постачання озброєння може бути здійснене протягом кількох годин.

Спікер російського парламенту В'ячеслав Володін [повідомив](#), що наступного тижня заплановані консультації з головами фракцій Державної думи про звернення до президента Росії щодо визнання так званих «ДНР» та «ЛНР», а в лютому документ [розгляне](#) Рада Думи. У Раді федерації Росії [прокоментували](#) цю ініціативу, заявив, що тиск на керівництво країни в подібних питаннях є неприйнятним. Кремль [відмовився](#) коментувати пропозицію про визнання так званих «Л/ДНР», доки проєкт звернення офіційно не розгляне Держдума.

Водночас в.о першого заступника голови української делегації в Тристоронній контактній групі Андрій Костін [зазначає](#), що пропозиція КПРФ не збігається з чинною позицією Москви в переговорах Мінського та Нормандського форматів. На його думку, немає передумов для того, щоб Державна Дума підтримала таке рішення.

ЕСКАЛАЦІЯ ПОСИЛЮЄТЬСЯ, ЇЇ ОЦІНКИ Є РІЗНИМИ

Продовжуються спроби України та країн Заходу впливати на ситуацію з ескалацією дипломатичними методами.

21 січня в Женеві відбулися переговори державного секретаря США Ентоні Блінкена та міністра закордонних справ Росії Сергія Лаврова. Держсекретар США запропонував Росії відвести війська й почати переговори, щоб підтвердити відсутність намірів щодо вторгнення. Він зазначив, що президент США Джо Байден готовий знову зустрітися з Володимиром Путіним. Блінкен нагадав, що

якщо будь-які російські війська почнуть вторгнення в Україну, на це буде «швидка, згуртована, жорстка відповідь». Крім того, він наголосив, що США готові так само відповідати пропорційно на невоєнні заходи впливу Росії на Україну. [Коментуючи підсумки переговорів](#), Сергій Лавров зазначив, що позиція США про те, що відбувається на російсько-українському кордоні, є необґрунтованою, а загроза вторгнення — вигаданою. Парламентська асамблея Ради Європи [закликала](#) російську владу якнайшвидше відвести війська з українських кордонів і зупинити ескалацію.

Глава МЗС Німеччини Анналена Бербок під час виступу в Бундестазі на дебатах щодо російсько-українського конфлікту [наголосила](#), що вимоги Кремля щодо так званих «гарантій безпеки» суперечать основам порядку безпеки в Європі та попередила, що у разі подальших військових дій проти України, санкції застосовуватимуться й проти російського газопроводу «Північний потік- 2». За її словами, необхідно просувати діалог з Росією, водночас артикулюючи, що суверенна рівність країн та основи європейського мирного порядку не можуть бути предметом переговорів.

[На думку джерел The Wall Street Journal](#), західні представники оборонних відомств впевнені, що Росія «завершує підготовку до вторгнення в Україну», відправляючи на кордон медичні підрозділи. Ці кроки не означають, що напад є неминучим, однак це є передумовою для бойових дій. Зазначається, що оцінки ситуації з безпекою відрізняються.

Так, Державний департамент США [дозволив](#) добровільний від'їзд співробітників посольства в Києві, а також наказав виїхати їхнім родинам «у зв'язку з наявною загрозою воєнних дій з боку Росії». Частина співробітників [відкликає](#) й посольство Великої Британії. Євросоюз, своєю чергою, [не збирається](#) вивозити сім'ї дипломатів, доки йдуть переговори щодо безпеки з Росією. МЗС України [назвало](#) подібні рішення передчасними, наголосивши, що значних змін ситуації з безпекою останнім часом не було.

У Білому домі [вважають](#), що дії Росії на кордоні України є агресивними й можуть бути підготовкою до вторгнення, попри те, що в Києві [заявляють](#) про фізичну неможливість такого наступу зараз.

Проте майже половина українців сприймає збільшення кількості військ Росії біля кордонів країни як реальну загрозу вторгнення взимку-навесні 2022 року. Ці результати було отримано під час соціологічного [опитування](#), яке проводив Київський міжнародний інститут соціології 20–21 січня. Водночас більша частина опитаних (56,5%) вважає, що влада України докладає недостатньо дипломатичних та оборонних зусиль для запобігання вторгненню; така кількість респондентів (58 %) вважає, що переговори з Росією треба вести лише в присутності західних партнерів.

ВІДБУЛАСЯ ЗУСТРІЧ РАДНИКІВ ЛІДЕРІВ НОРМАНДСЬКОГО ФОРМАТУ

26 січня в Парижі відбулася зустріч радників лідерів нормандського формату, на якій пройшло обговорення розбіжностей щодо Мінських угод. Сторони домовилися зустрітися за два тижні в Берліні, щоби спробувати знайти шляхи

вирішення конфлікту на Донбасі. Голова Офісу президента України Андрій Єрмак [азначив](#), що сторони виявили бажання працювати над наявними розбіжностями та підтримали стійкий режим припинення вогню на Донбасі, який має діяти за будь-яких умов, [додав](#), що Україна наполягатиме на залученні Німеччини та Франції до механізму верифікації режиму припинення вогню на Донеччині. Він наголосив, що [комюніке](#) за підсумками зустрічі є першим документом, який вдалося погодити з моменту проведення саміту лідерів «нормандської четвірки» в грудні 2019 року. Водночас заступник голови адміністрації президента Росії Дмитро Козак, який представляв Росію, [заявив](#), що саміт лідерів країн можливий лише після погодження умов особливого статусу Донбасу, також підкреслив, що ескалація ситуації на кордонах України не обговорювалася під час зустрічі.

Президент США Джо Байден [заявив](#) про підтримку зусиль з урегулювання конфлікту на Донбасі в нормандському форматі, висловив сподівання, що підтвердження радниками лідерів країн умов припинення вогню знизить напруженість та просуне виконання Мінських угод.

В УКРАЇНІ ВІДКЛИКАНО ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ПЕРЕХІДНИЙ ПЕРІОД І УХВАЛЕНО ЗАКОН ПРО ЗАХИСТ ОСІБ, ПОЗБАВЛЕНИХ ВОЛІ В РЕЗУЛЬТАТІ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

24 січня на позачерговому засіданні Кабінет Міністрів України [відкликав](#) законопроект «Про основи державної політики перехідного періоду» задля його доопрацювання.

Серед причин відкликання Міністр із питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Ірина Верещук назвала низку критичних зауважень із боку Венеціанської комісії, а також недостатню підтримку документа депутатським корпусом та експертами. За її словами, зміни мають додати більше «людиноцентричності» до законопроекту.

Вона [азначила](#), що йдеться про доопрацювання положень із кримінальної відповідальності, люстрації, права на правдиву інформацію, конвалідації та статусу Криму. Планується, що нова версія законопроекту буде [представлена](#) навесні цього року.

[За повідомленнями джерел «Європейської правди»](#), реальною причиною відкликання законопроекту є вимога, яку було висунуто російською стороною як умову для проведення зустрічі радників «Нормандської четвірки».

[За словами голови Офісу президента України Андрія Єрмака](#), відкликання законопроекту не пов'язане із зустріччю радників, жодних попередніх умов щодо проведення зустрічі в нормандському форматі не висувалося. [Думки експертів](#) про причини та виправданість відкликання законопроекту є різними.

26 січня Верховна Рада України [ухвалила](#) Закон [«Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їх сімей»](#). Закон містить перелік осіб, які підпадають під його дію — до нього входять полонені військовослужбовці, цивільні заручники, а також політв'язні. Поміж іншого, закон

передбачає створення Комісії з питань встановлення факту позбавлення волі, порядок виплати грошової допомоги постраждалим та членам їх сімей, закріплює право на медичну та реабілітаційну, у тому числі психологічну, допомогу та порядок надання правової підтримки.

У ЄСПЛ ВІДБУЛИСЯ СЛУХАННЯ ПРО ПРИЙНЯТНІСТЬ СПРАВИ «УКРАЇНА І НІДЕРЛАНДИ ПРОТИ РОСІЇ»

26 січня в Європейському суді з прав людини відбулися усні [слухання](#) щодо прийнятності спільної міждержавної справи «Україна та Нідерланди проти Росії».

У справі проти Росії ЄСПЛ об'єднав три скарги: дві з них, про порушення прав людини під час подій, пов'язаних із конфліктом на Донбасі та про відправлення дітей-сиріт з інтернату в Луганську на лікування до Росії, було подано Україною, і третю, на підтримку заяви родичів 298 людей, які загинули під час аварії «Боїнга» МН17 у небі над Донбасом у липні 2014 року, було подано Нідерландами. Було заслухано позиції сторін, рішення про те, чи продовжувати в принципі розгляд скарг України та Нідерландів, суд має винести протягом найближчих місяців.

Про хід слухань та їх значення розповідають [Бі-Би-Сі](#) та Центр прав людини «[ЗМІНА](#)».

Бібліотека CivilM+

ПАСПОРТИЗАЦІЯ, ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ГРОМАДЯНСТВА І ГОЛОСИ ДОНБАСУ НА ВИБОРАХ У ДУМУ РОСІЇ У 2021 РОКУ

Інститут досліджень України при університеті Гарварда випустив звіт про російську паспортизацію Донбасу. На думку дослідників, паспортизація може бути для Росії інструментом екстериторіального управління на Донбасі за умови збереження порівняно низького рівня нясильства, або ж інструментом для виправдання повномасштабного військового втручання в Україну для "захисту" своїх громадян від умовного "геноциду". Автори звіту також проаналізували участь мешканців "Л/ДНР" з російськими паспортами на виборах до Держдуми Росії у 2021 році та дійшли висновку, що присутність жителів Донбасу на відповідних виборчих дільницях Ростовської області додає 25% до результату правлячої "Єдиної Росії", що також грає на руку чинній владі. Повний текст звіту доступний за [посиланням](#).